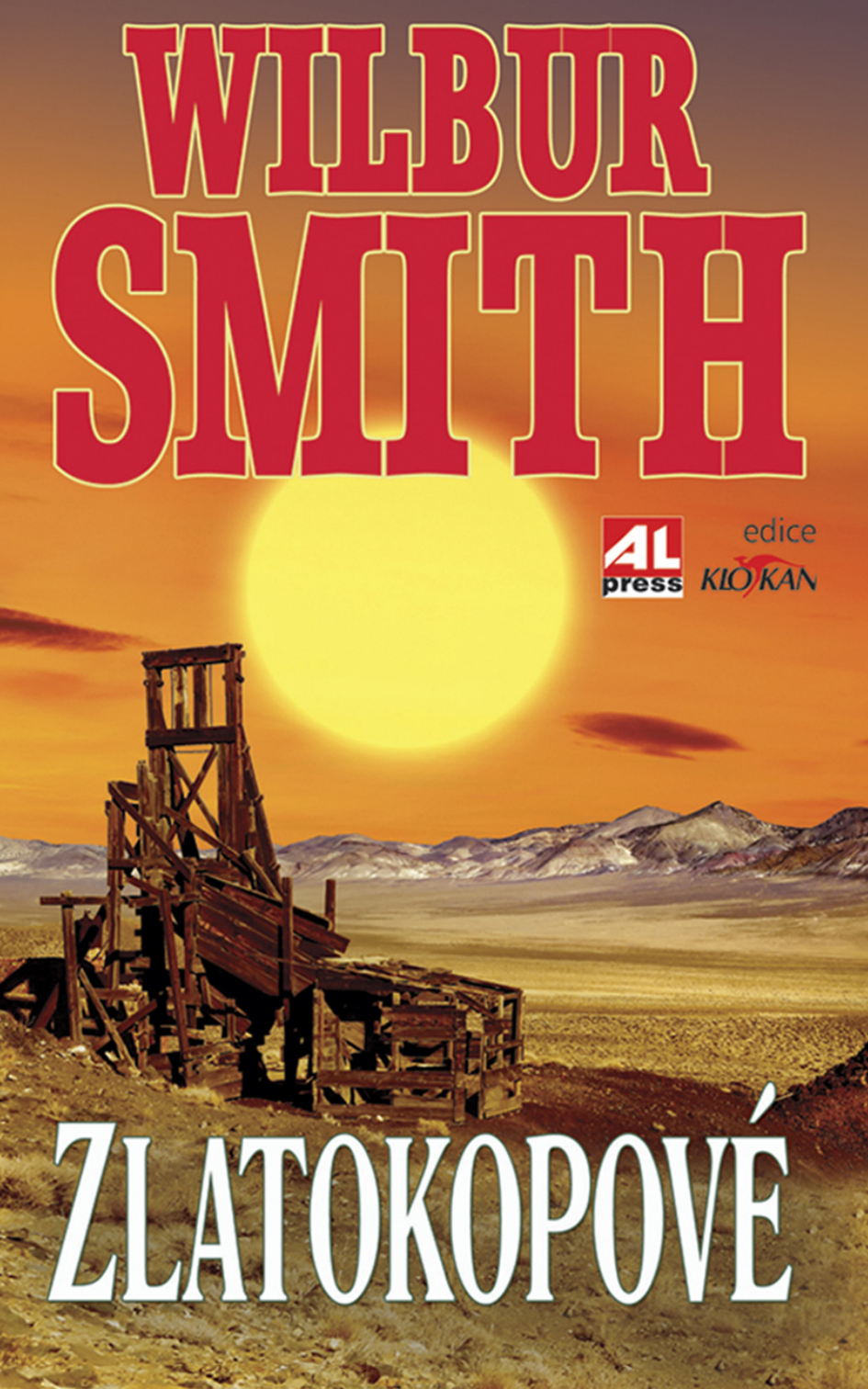

WILBUR SMITH

AL
press

edice
KIO KAN

ZLATOKOPOVÉ

edice
KLO/KAN

**WILBUR
SMITH**

ZLATOKOPOVÉ

AL edice
press **KLOKAN**

Copyright © Wilbur Smith, 1970
Translation © Michal Švejda, 2004
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu GOLD MINE
přeložil Michal Švejda
Redakční úprava Vlasta Kohoutová
Grafická úprava obálky Tomáš Řízek
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokán, 2017
shop@alpress.cz
Druhé vydání

ISBN 978-80-7543-787-7

Tuto knihu věnuji své manželce
MOKHINISO,
královně mého srdce,
bez jejíž lásky a povzbuzování
bych ji možná nikdy nenapsal.

1

Vše začalo, když svět byl ještě velice mladý, v čase před lidstvem, v čase před rozvinutím života na téhle oběžnici Slunce.

Zemská kůra se nacházela ještě tenká a měkká, zdeformovaná i rozrytá nesmírnými tlaky, vycházejícími z nitra planety.

Co je nyní plochý a kompaktní štít afrického kontinentu, stabilní a neměnný, se kdysi podobalo labyrintu geologických útvarů připomínajících Alpy. Objevila se tu nesčetná pohoří, vytlačená vzhůru i sražená dolů pohyby magmatu v útrobách zejících hlubin. Existovaly horské hřebeny, jaké člověk nikdy nespatriil – tak impozantní, že Himálaj by se zdál pouhou pahorkatinou. Pára se vznášela nad vrcholy, z jejichž puklin jako z otevřených ran crčela roztavená láva.

Ta vzlínala ze zemského středu podél štěrbin a oslabených míst v kůře bublající a kypící, přesto neustále pomalu chladnoucí při své cestě vzhůru, takže i nejnepatrnější a nestálý minerál byl zatlačen hlouběji – ovšem ten s nižším bodem tavení dopravila žhavá směs až k povrchu.

Pak, v nezměrném časovém úseku, se další série těchto puklin otevřely na jednom z bezejmenných horských pásem, ze kterých ale prýštily proudy roztaveného zlata. Snad teplotní vrtoch přírody a chemických změn způsobily primitivní, avšak velice efektivní proces zušlechtnění vzácného kovu během jeho putování k zemskému povrchu. Zlato se tedy objevilo v mateční látce ve vysoké koncentraci, kde ochladlo a ztuhlo.

Jestliže hory by se tehdy zdály tak masivní a velkolepé, že by se staly výzvou obrazotvornosti člověka, potom větrné bouře a lijáky, ženoucí se kolem, se jevily stejně mohutné a impozantní.

Skutečně šlo o pekelnou krajinu, v níž se zrodila zlatá pole a kde kruté čnící špice hor strmě dosahovaly až k oblakům. Mračny sirnatých plynů říhající Země nepronikly ani paprsky zářícího Slunce.

Atmosféra ztěžkla veškerou vlhkostí, která se měla stát moří – proto horké kamenné podloží chladnoucích hornin nepřetržitě bičovaly lijáky a šlehalo vichry v jediné neutuchající bouři. Vlaha se při doteku s půdou opět odpařovala a stoupala vzhůru, kde kondenzovala, aby se znovu ve formě deště navracela.

Léta plynula po milionech a veškeré divoké meteorologické pochody se pomalu zklidňovaly. Nechávaly však za sebou v bezejmenných horských masivech, prostoupených vrstvami rudy bohaté na zlato, oddělené a uvolněné kamenné kusy. Ty mizely odnášené v záplavách, sesuvech i řekách bahna a skalních úlomků do údolí mezi tímto a vedlejším horstvem.

A právě teď, když okolní hornina ochladla, vody zůstaly na zemi delší dobu před opětným vypařením – nahromadily se v údolí a utvořily jezero o velikosti vnitrozemského moře.

Do tohoto rezervoáru vtékaly proudy mokrého živlu z bouří v zlatonosných horách, přinášející malé částčky žlutého kovu, který se usazoval spolu s pískem i dalšími kousky křemenného šterku na dně v celistvé podobě pevného povlaku.

Nakonec se veškeré zlato těmito přírodními pochody přesunulo z hřebenů až do těchto míst.

Přibližně každých deset milionů let se Země ocitala v dalších periodách intenzivních seizmických aktivit a při těchto olbřímích otřesech svého nitra se zmítala, chvěla a vzdouvala.

Ovšem skutečně gigantický otřes rozlomil dno jezera z jednoho konce na druhý, čímž odvodnil přírodní rezervoár a navíc i rozštěpil sediment, takže úlomky se rozptýlily do celého širého okolí. Velké skalní plotny se po mnoho kilometrů vychýlily ze svého usazení, některé se i přesunuly.

Stále znovu následná zemětřesení drtila zem, hory se třásly, některé se dokonce zhroutily a vyplnily údolí, kde se předtím na-

cházel jezero. Pohřbily i pár ploten zlatonosné rudy, jiné rozdrtily na prach.

Cyklus seizmické aktivity skončil a čas majestátně plynul dál. Zemi sužovaly záplavy i krutá sucha, přičemž se objevila zázračná jiskra života. Ta se jakoby propálila vzhůru, překonala období obřích plazů i nespočetné obraty a zákruty vývoje pozemského života. Postupovala až do blízkosti pleistocénu, kde údajný lidoop australopitékus vyhrabal buvolí stehenní kost z kamenné sutě a použil ji coby zbraň či nástroj.

Australopitékus stál v centru sluncem spalované rozlehlé náhorní roviny, rozkládající se mezi oceány – samozřejmě že pohoří se už dávno sesula a jezerní usazeniny pod nimi zmizely.

O osm set tisíc let později jeden z potomků vymřelého primáta postával téměř na stejném místě, rovněž s náradím v ruce. Jmenoval se George Harrison a jeho nástroj byl nesrovnatelně důmyslnější než tenkrát jeho prapředka. Šlo o prospektorské kladívko ze dřeva a kovu.

Hledač zlata se sklonil a odsekl kousek kamene ze skalního podloží, které v těchto místech proniklo až na zemský povrch. Tvrdý materiál vyčníval ze suché hnědé africké půdy. Uvolněný odštěpek vzal do ruky a narovnal se.

Držel ho tak, aby na něm zachytil sluneční záři, a znechuceně zavřel. Zjistil, že je to jen nezajímavý kus kamene, ohavný černošedý konglomerát. S pocitem beznaděje ho přiložil k ústům a olízl nechutný vzorek, aby zvlhčil jeho povrch před dalším prozkoumáním v ostrém světle. Šlo o starý prospektorský trik, kterým se zjišťovala přítomnost kovu v rudě.

Překvapením až přimhouřil oči, když na něj v denním jasu náhle zazářily malé zlatavé skvrnky.

Historie si pamatuje pouze jméno zlatokopa – nezná ani jeho věk, ani předky, ani barvu očí, ani jak umřel. Ví se jen, že do měsíce prodal svůj kutací dílec za deset liber a pak zmizel, pravděpodobně aby konečně našel ten vysněný poklad kdesi v podzemí...

Možná by se mu vedlo lépe, kdyby si udržel svůj claim zapsaný na jméno Harrison.

Od té doby se dle odhadů během následujících osmdesáti let vytěžilo pět set milionů uncí ryzího zlata z nálezíšť na území dneš-

ních provincií Jihoafrické republiky: Transvaalu a Oraňska. Přesto se jednalo jen o zlomek celkového množství kovu, stále ukrytého pod zemí. Časem však i na něj přijde řada a spatří světlo světa. Vždyť chlapi, kteří kutají v jihoafrických zlatých dolech, patří mezi ty nejtrpělivější, nejvytrvalejší, nejvynalézavější a nejtvrdohlavější potomky římského boha ohně Vulkána.

Tahle masa drahého kovu je totiž základem prosperity prudce se rozvíjejícího mladého národa, zahrnujícího osmnáct milionů duší.

Země však jen velice neochotně vydává svůj poklad – proto jí ho musejí lidé odloudit nebo i vyrvat z pevného sevření.

2

Dokonce ani ventilátor v koutě, vyvíjející slušný průvan, nedokázal zmírnit úděsné vedro v kanceláři, jíž vévodil Rod Ironsides.

Právě sahal po stříbřité termosce s ledově studenou vodou na okraji stolu, když se nádoba roztančila, sotva se jí dotkl špičkami prstů. Kovová láhev začala cestovat po leštěném dřevěném povrchu, sám stůl poskakoval a papíry na něm šustily. Stěny místnosti se rozechvěly, okenní tabulky drnčely v rámech. Otřes trval čtyři vteřiny, potom se opět rozhostilo ticho.

„Panebože!“ vydechl Rod a popadl jedno ze tří sluchátek před sebou.

„Tady je důlní manažer. Dej mi naši výzkumnou laboratoř *Rock Mechanics*, zlatíčko, a pokud možno fofrem, prosím!“

Netrpělivě bubnoval prsty na stole, když čekal na spojení. Vtom se otevřely spojovací dveře kanceláře a dovnitř strčil hlavu Demetrius.

„Cejtils to, Rode? Tenhle záchvěv nevypadal dobře...“

„Samozřejmě.“ Vtom se telefon probral k životu.

„Doktor Wessels...“

„Petere, tady je Rod. Máš tohle zaznamenané?“

„Ještě nemám konečné výsledky – dej mi minutku.“

„Počkám na drátě.“ Důlnímu manažerovi se dařilo držet netrpělivost na uzdě. Dobře totiž věděl, že Peter Wessels je jedinou osobou, která se dokáže vyznat v celém tom komplikovaném elektronick-

kém vybavení laboratoře, schopném monitorovat vše, co se dělo v podzemí. Prakticky šlo o výzkum čtyř největších důlních společností, těžících zlato. Vyčlenili mezi sebou čtvrt milionu randů, aby se mohly financovat odborné testy ohledně chování skalního masivu a seizmické aktivity pod krajními tlaky. Vybrali si vhodný pozemek právě v oblasti *Sonder Ditch Gold Mining Company*, kde vyrostla speciální laboratoř. Nyní měl Peter Wessels své mikrofony umístěné stovky metrů pod zemí a magnetofony společně se seizmografy zaznamenávaly veškeré dění, aby se dala přesně určit centra podzemních záchvěvů.

Další minuta odtíkala a Ironsides se otočil na židli, aby viděl ven. Za oknem se tyčila obludná těžní věž číslo jedna, vysoká jako desetipatrová budova.

„Tak dělej, Petere, pohni se, chlapče!“ mumlal si sám pro sebe. „Dneska mám dole dvanáct tisíc kluků...“

Se sluchátkem stále u ucha pohlédl na hodinky.

„Půl třetí,“ odfrkl. „To je ta nejhorší doba – stále ještě budou někde na předku.“

Vtom zaslechl na druhém konci zvednutí sluchátka – vědcův hlas zněl skoro omluvně.

„Rode?“

„Jo...“

„Mrzí mě špatná zpráva, ale síla tlaku sedm se do nás opřela v hloubce tří tisíc metrů v sektoru SUGAR sedm CHARLIE dva.“

„Do háje!“ zaúpěl Rod a praštil sluchátkem zpátky do vidlice. Vzápětí vyletěl od stolu a přes rameno zařval: „Demetrie! Nebudeme čekat, až nám zavolají – jde o nejvyšší stav nouze! Práskla do nás sedmička s centrem někde uprostřed našeho východního překopu na pětadevadesátém patře!“

„Panno Maria, Matko boží...,“ vydechl asistent a hnal se zpět do své kanceláře. Sklonil hlavu plnou lesklých černých kadeří nad telefon a Rod slyšel jeho staccato.

„Důlní špitál... záchranný tým... šéfa větracího systému... kancelář generálního ředitele...“

Ironsides se otočil, když se vnější dveře otevřely a vstoupil elektroinženýr Jimmy Paterson.

„Vím o tom, Rode – jak to vypadá?“

„Blbě...“, zamručel, zatímco přicházeli další vedoucí ostatních úseků. Mluvili tiše, zapalovali si cigarety, pokašlávali, šoupali nohama – přitom ale všichni napjatě sledovali bílý telefon na stole. Minuty se vlekly jako zmrzačený hmyz.

„Demetrie!“ zavolal Ironsides ve snaze uvolnit napětí. „Máš už pro nás rezervovanou klec na těžní věži?“

„*Mary Anne* je pro nás připravená.“

„Mám pět chlapů na kontrole vysokonapětového kabelu na pětadevadesátce...“, poznamenal expert, ale nikdo ho neposlouchal. Stále sledovali bílý telefon.

„Už jsi lokalizoval štajgra?“ ptal se znovu Ironsides asistenta, zatímco nervózně přecházel před stolem. Když se přiblížil k ostatním, bylo vidět, o kolik je vzrůstem převyšuje.

„Je v podzemí, Rode – sfáral o půl jedné...“

„Zorganizuj, ať mě kontaktuje odkudkoliv!“

„To už jsem udělal.“

Bílý telefon se rozdrnčel.

Důlní manažer bleskově hrábl po sluchátku.

„Ironsides!“ V telefonu bylo dlouho ticho, i když jasně slyšel funění muže.

„Mluv, člověče, jak je?“

„Celej zsranej strop spadl...“, ozvalo se. Hlas zněl chraptivě i suše, snad prožitým děsem a všudypřítomným prachem.

„Kde jsi?“

„Oni tam pořád jsou...“, pokračoval hlas. „Všichni ječí – tam pod kamením. Strašlivě řvou...“

„Odkud voláš?“ Rod se snažil mluvit chladně a odměřeně, aby dostal dotyčného ze šoku.

„Celá dobývka se na ně zřítíla! Celej zsranej strop...“

„Zatraceně – prober se už, ty blbej demente!“ zařval Ironsides. „Dej mi už konečně svoje číslo!“

Zavládlo vystrašené ticho. Pak se mužský hlas vrátil, tentokrát už pevnější a plný zloby z té nehorázně urážky.

„Patro devadesát pět, hlavní překop – sekce čtyřicet tři, východní chodba!“

„Jedeme tam!“ Ironsides zavěsil, popadl svou ochrannou žlutou přilbu a důlní lampu.

„Třiačtyřicátá sekce – strop je dole,“ informoval asistenta.

„Nějaké ztráty na životech?“ chtěl vědět malý Řek.

„Určitě – prý je tam pod skálou *kvíčala*.“

Rod si poplácal přilbu.

„Převezmi velení na povrchu, Demetrie!“

3

Ironsides si ještě zapínal knoflíky na své bílé kombinéze, když došli k těžní věži. Automaticky přeletěl očima varovný nápis nad vstupem:

ZŮSTAŇ OBEZŘETNÝ – ZŮSTAŇ NAŽIVU!
S TVOU SPOLUPRACÍ TENHLE DŮL DOSÁHL
16 DNŮ BEZ FATÁLNÍCH PŘÍPADŮ

Budeme muset zase měnit číslo, napadlo ho se šibeničním humorem.

Mary Anne čekala. Do hustě zadrátované těžní klece se už nacpal tým první pomoci i záchranáři. *Mary Anne* patřila k malým klecím, užívaným pouze k fárání při mimořádných případech. Do ostatních se klidně vešlo až sto dvacet horníků, tahle však pojala jen čtyřicet osob. Ale pro tuto chvíli šlo o dostačující počet.

„Fáráme!“ přikázal Rod, když vstoupil dovnitř. Obsluha zavřela železnou posuvnou bránu. Zadrnčení zvonku se ozvalo jednou, podruhé, a v té chvíli se mu podlaha pod nohama propadla kamsi do hlubin. *Mary Anne* vystartovala. Žaludek se Rodovi opřel o hrudní koš, klec se řítila dolů téměř volným pádem. Propadali se temnotou, kabina poskakovala a drncala a ve vzduchu byl stále zřetelněji cítit specifický pach – chemická úprava a distribuce životodárné směsi plynů. Zároveň znatelně stoupala i teplota.

Ironsides stál nahrbený, opíral se o pletivo. Strop téhle podivné kabiny byl ve výši necelých sto devadesát centimetrů, což jemu s přilbou na hlavě vůbec nevyhovovalo. *Takže dneska dostaneme další účet od řezníka!* pomyslel si vztekle.

Pokaždé ho rozzuřilo, když si zemské nitro vybíralo daň v podobě rozervaného masa a rozdrcených kostí. S využitím veškerého důvtipu lidských bytostí i zkušeností získaných za šedesát let dolování v extrémní hloubce na Witwatersrandu se snažili udržet ztráty na minimu. Ovšem sjížděl-li se den co den do propasti hlubší než dva a půl kilometru, odkud se měsíčně vytěží přes čtvrt milionu tun kamene – dobývka sleduje svažující se zlatonosnou žílu a zanechává za sebou vykutané prostory s nízkými stropy, klenoucí se přes stovky metrů – pak se občas musí daň zaplatit. Napětí ve skále roste, ohnisko tlaku se mění do chvíle, kdy se dosáhne bodu zlomu. Potom se země zborťí... A chlapi umírají!

Všem se samovolně pokrčila kolena, když klec začala brzdit. Jako dětské jojo se komíhala v osvětleném prostoru přestupní stanice na šestašedesátém patře.

Zde bylo zapotřebí se přesunout k vedlejší těžní jámě. Vnější brána zarachotila. Rod opustil kabinu a vyrazil vpřed do hlavního překopu o rozměrech železničního tunelu. Pomocí torkretu vytvořená vnitřní betonová skořápka zpevňující stěny a strop bíle zářila v jasů řady žárovek, mizejících ve vzdáleném ohybu.

Pohotovostní skupina šéfa následovala – záchranáři neběželi, ale postupovali rozvážně s potlačovanou nervozitou mužů, kráčejících do nebezpečí. Rod je vedl tím správným směrem.

V těchto hloubkách totiž existuje limit, kam až se dá jáma vyhloubit, aby se potom mohla vybavit zařízením pro dopravu horníků – k tomu slouží ocelové lano, na jehož konci je zavěšená malá drátěná klíčka. A hranici bezpečného zatížení vlastní hmotností právě tvoří dva kilometry...

Tady se pak začne hloubit znovu, odpálí se nálože k vytvoření dostatečně velké komory ve skále pro další těžní stroj. Pod ním se samozřejmě vykutá nová jáma, tentokrát vedlejší.

Zde na ně čekala další *Mary Anne* a Ironsides je nalodil. Stáli bok po boku a venkovní brána opět zarachotila. Posun žaludku znovu prozradil pád do temnot.

Dolů, dolů, dolů.

Rod si rozsvítil lampu. Nyní zahlédl malá zrnka prachu vznášející se ve vzduchu – předtím až sterilně pročištěném.

Prach! Jeden ze smrtelně nebezpečných nepřátel člověka v podzemí. Prach od sesuvu. Dosud ho ventilační systém nedokázal zlikvidovat.

Propadali se do zemského nitra a pocítili nával horka – vlhkost pokryla tváře okolo, černé i bílé, blýskavým potem v kuželu jeho světla.

Prach houstl, kdosi zakašlal. Jasně zářící stanice se míhaly kolem: 76, 77, 78 – dolů, dolů. Prach se změnil v jemnou mlhu. 85, 86, 87. Nikdo nepromluvil od doby, co vstoupili do téhle těžní klece. 93, 94, 95. Proběhl opak akcelerace a šílený stroj se zastavil.

Brána zarachotila. Ocitli se tři tisíce metrů pod zemským povrchem.

„Konečná, vystupovat!“ zvolal důlní manažer.

4

V relativně prostorné kaverně náraziště pětadevadesátého patra se utábořilo sto padesát, možná dvě stě horníků. Špinaví od práce na dobývce, v propocených pracovních oděvech se smáli a vesele plkali s nenuceností lidí právě vyváznuvších ze spárů smrti.

Uprostřed celé skupiny, v menší mezeře, leželo pět nosítek. Na dvou jasně červené deky zakrývaly těla prvních obětí. Obličejové zraněných se zdály jakoby poprášené moukou.

„Dva!“ zavrčel Rod, „zatím...“

Všude vládl chaos, každý se tu motal, jak ho napadlo – navíc přicházeli další horníci z dobývky, kteří sem dorazili oklikou přes nepoškozené chodby.

Ironsides se rychle rozhlížel kolem sebe, až rozpoznal tvář jednoho z předáků.

„McGee,“ křikl. „Vem si to tady na povel! Ať si všichni sednou na prdel pěkně v řadách a připraví se k vyfárání! Směnu začneme okamžitě tahat ven – napřed jdou samozřejmě ta nosítka. Nahlas to strojovně!“

Na chvíli se zastavil, aby zkontroloval, jak se začínají plnit první zadané úkoly. Pohlédl na hodinky. Za čtyři minuty budou tři. S údivem si uvědomil, že uběhlo pouhých dvacet šest minut od chvíle, kdy ve své kanceláři pocítil otřes.

McGee měl stanici zdánlivě pod kontrolou. Právě hlásil do telefonu veškeré příkazy od svého šéfa a požadoval prioritu pro vyklizení pětadevadesátky.

„Tak fajn,“ zamumlal Rod. „Padáme!“ Všichni vyrazili vpřed.

Prachová clona zhoustla. Odkášlal si. Strop se snižoval. Nad nimi je jen obyčejná vrstva horniny, tedy nadloží, dumal při pochodu nad nešťastnou volbou hornické terminologie. Člověk si opravdu může myslet, že nad nimi se nachází čehosi nadmíru – ve skutečnosti tam však visí na sebemenší chybu číhající miliony tun kamení. Opravdu tam visí, což zase připomíná šibenici...

Chodba se rozvětvila, ale důlní manažer bez sebemenšího zaváhání zamířil vpravo. V hlavě se mu totiž odvíjela přesná trojrozměrná mapa všech tunelů *Sonder Ditch Gold Mining Company*, dosahujících celkové délky přes dvě stě osmdesát kilometrů. Putování končilo, dorazili na „těčko“. Stěny se zúžily, strop opět poklesl. Vpravo se šlo k sekci čtyřicet dva, doleva k třiačtyřicítce. Viditelnost se ještě víc zhoršila, s bídou dohlédl na tři metry. Prach doslova visel ve vzduchu, prakticky se ani nepohnul.

„Tady je ventilace v prdeli,“ suše konstatoval přes rameno. „Van den Berghu!“

„Ano, pane?“ Za ním se objevil velitel záchranářů.

„Chci tady mít vyvětráno! Dejte se do toho – klidně použijte plátěné lutny, když to bude třeba!“

„Jistě.“

„Dál je nutné natlakovat hadice, aby se prach mohl smočit a padl na počvu.“

„Jasně.“

Ironsides se otočil. Tady jim už pod nohama ujížděla drť, čímž se postup zpomalil. Po chvíli dorazili k řadě železných důlních vozíků naplněných zlatonosnou rudou. Stály tu opuštěné uprostřed chodby.

„Ať tahle překážka okamžitě zmizí!“ přikázal šéf, zatímco chvátil dál.

Po padesáti krocích se najednou zastavil. Navzdory parnu mu přešel mráz po zádech. Nikdy si nezvykl na tenhle zvuk, který vydávali zavalení, zmrazení horníci, i když ho tak často slyšával.

V drsném havířském slangu se jim říká *kvíčala*. V tomto případě nařikal muž s nohama uvězněnými pod stovkami tun skály – možná měl zlomenou i páteř. Prach ho dusil a se smrtelnou hrůzou v očích zoufale volal o pomoc svého Boha, manželku, děti...

Důlní manažer opět vykročil vpřed a srdcervoucí skučení nabíralo na síle. Něco takového snad ani nemůže pocházet od člověka, uvažoval Rod, jelikož vzlykání a blábolení utichalo a měnilo se ve vytí, při kterém tuhla krev v žilách.

Náhle se před nimi objevila skupinka horníků, prakticky jen šeré obrysy v okolní prachové cloně. Jejich důlní lampy vrhaly kužele žlutého světla, poněkud groteskní, silně deformované.

„Kdo je tam?“ zavolal šéf a oni hned rozpoznali jeho hlas.

„Chválabohu, že jste dorazil, pane Ironsidesi!“

„Kdo jste?“

„Barnard.“ Štajgr směny třiačtyřicáté sekce.

„Jaké jsou škody?“

„Celé nadloží na dobývce spadlo!“

„Kolik lidí tam obvykle pracuje?“

„Čtyřicet dva.“

„Kolik z nich tam ještě je?“

„Zatím máme venku šestnáct nezraněných, dvanáct mírně škrábnutých, tři případy jsou pro nosítka a dvěma se už nedá pomoci...“

Kvíčala spustil znovu, tentokrát byl však nářek mnohem slabší.

„Co tamten?“

„Dvacet tun skály mu drtí pánev – vrazil jsem do něj dvě dávky morfia, ale to nezastaví...“

„Je možné proniknout na dobývku?“

„Jo, zůstala tam škvíra, kudy se dá proplazit.“ Barnard posvítíl na hromadu polámaných ploten namodralého kvarcitu, připomínajících zhroucenou zeď u zahrady. A skutečně se tam černal otvor dostatečně velký pro vzrostlého foxteriéra. V díře se míhalo světlo a vycházel odtamtud škrábavý zvuk horečné činnosti. Horníci se snažili proniknout sypkou horninou ke svým zavaleným kolegům, dalo se zaslechnout i občasné zamumlání.

„Kolik jich tam dře, Barnarde?“

„Já...“ štajgr zaváhal, „myslím, že deset nebo dvanáct...“

Ironsides ho chytil pod krkem za kombinézu a trhl s ním tak, až nezodpovědného podřízeného téměř zdvihl do vzduchu.

„Tak ty myslíš?“ V žlutém světle důlní lampy tvář běsnícího Roda silně pobledla. „Tys tam ty chlapy pustil, aniž bys zazname-

nal jejich čísla? Tys poslal pod sesuv dvanáct mých kluků při pokusu zachránit devět?“ Vztekle viníka nadzvedl a přitiskl k boční stěně chodby, kde ho přidržel.

„Ty zasranej idiote, copak nevíš, že většina z těch devíti chlapů je už stejně na cucky? Copak nechápeš, že dobývka je smrtelná past, a ty tam pošleš dalších *dvanáct*, aby je země pohltila, a přitom si ani nepoznamenáš jejich čísla? Do prdele, jak se vůbec dozvíme, o koho jsme přišli, jestli se skála ještě pohne?“ Nakonec štajgra pustil a odstoupil. „Ať okamžitě vylezou, vyprázdněte tu skulinu!“

„Ale, pane Ironsidesi – je tam pan generální... Právě prováděl inspekci na dobývce...“

Tohle Roda na chvíli zarazilo, pak jen zavrčel. „Nezajímá! Ani kdyby tam byl sám prezident – vyklidte tu díru a začneme znovu! Tentokrát pořádně!“

Během pár minut se už záchranáři rojili kolem otvoru. Bílí od prachu připomínali kroutící se moučné červy. „Paráda,“ sykl šéf. „Pro začátek risknu maximálně čtyři kluky.“

Rychle si vybral z přítomných mužů, mezi nimiž se tyčil černoch enormních rozměrů. Na pravém rameni se mu blyštěl mosazný odznak, prozrazující jeho nadřazenou funkci mezi obyčejnými horníky: *boss boy*.

„Sám Big King je tady?“ Ironsides použil uměle vytvořené řeči *fanagalo*, něco jako *lingua franca* zdejších dolů, což umožňovalo domluvu více než tuctu různorodých etnických skupin domorodců.

„Jsem zde!“ hrdě zaburácel Velký Král.

„Toužíš po dalším vyznamenání?“ Před měsícem se Big King nechal spustit na laně do hloubky šedesáti metrů, aby vyzvedl tělo bílého zaměstnance tohoto dolu. Ocenění za statečnost vyjadřovala suma rovných sto randů.

„Kdo by mluvil o penězích, když země požírá lidský maso?“ zlehka pokáral černý obr hlavního šéfa. „Ale dneska je to brnkačka. Půjde *Nkosi* taky na dobývku?“ Znělo to spíš jako výzva než otázka.

Ironsides rozhodně neměl co dělat přímo na čelbě – zastával pouze pozici organizátora a koordinátora. Ovšem na druhé straně